

mistä johtui että kun julkiset järjestöt kiellettiin niin SKP:n yhteydet joukkoihin vaikeutuivat. Siitä syystä tilanne oli vaikea.

Vuosina 1933-1935 tilanne jossain määrin parani, suunta ainakin oli oikea. SKP:n jäsenet saivat kehotuksen liittyä julkisiin sos. dem. järjestöihin ja sen kautta lujittaa puolueen yhteyksiä työläisiin. Organisaation suunta ainakin yritti palvella tehtäviä.

MARXISMI-LENINISMIN OPISKELUN VÄLTÄMÄTTÖMYYS

Edellä mainitussa kirjoituksessaan Toivo Antikainen huomauttaa että niin legaalisen toiminnan ylipainottamiseen taipuneen ryhmän virheet kuin myös legaalisen joukkotoiminnan aliarvioiminen puoluejohdon enemmistössä 20-luvun alkuvuosina olivat seurauksena sosialidemokraattisten perujen säilymisestä puolueessa. Myöhemmin Sirolan kerrotaan todenneen tähän Toiskan kirjoittamaan että se on "selvästi sanottu".

Vaikeudet oikeiden organisatoristen muotojen löytämisessä juontuivat siis paitsi todellisten taisteluolosuhteiden vaativuudesta, myös ideologisista heikkouksista. Siksi on syytä kiinnittää huomiota niihin vakaviin pyrkimyksiin marxismi-leninisin omaksumiseksi, joita kaikesta huolimatta oli olemassa:

Oli olemassa nuorten työläisten opintoyhdistyksiä. Suuntaus maanalaisessa opintotyössä lähti leninisin pohjalta; siitä huolimatta että leniniläinen kirjallisuus puuttui. Vielä 30-luvun alussa oli leninin Valtio ja vallankumous ainoa suomenkielellä oleva leninin teos. KLM:in ohjelma oli suomenkielellä ja sitä opiskeltiin kommunistisessa nuorisoliitossa. Siitä huolimatta että perusaineisto puuttui, oli opiskelu Leninin henkistä.

Tavallaan voidaan sanoa, että nykyiselle nuorisolle ratkaisu on vaikeampi, koska porvarillisen demokratian tuottamat harkakuvat hämärtävät asioita. Silloin opiskeltiin patukoilla. 20-luvulla oli voimakaat lakkoliikkeet: Satamalakot, puutyöväen lakot jne. Oli 10 kuukauden pituinen metallisulku. Itse teoreettinen opiskelu ei aineiston puolesta ollut mahdollista. Itse yhteiskunnalliset olosuhteet olivat sellai-

set kuin olivat. Tämän vuoksi sosialidemokratismi ei purrut.

Neuvostoliitossa kävi tovereita lännen vähemmistökansallisuuksien opistossa. Sieltä tulleet pystyivät ohjaamaan. On kuitenkin muistettava, että jo kuuluminen illegaaliin järjestöön merkitsi vankilaan joutumista. Ilmiantajan pelko rajoitti myös opiskelua. Olennaista oli kaikesta huolimatta luokkakantaisuus, Leninin ihailu, neuvostoystävyyys. Suhde puolueeseen ja sen merkitykseen oli oikea.

30-luvun alussa monet olivat vankilassa, Opiskelu siellä oli vaikeaa. Porvarillinenkin kirjallisuus oli hävitetty uudelleen sitomalla. Käytettiin lunttia, mutta ratsioissa nekin hävisivät. Monesti koko opiskelu tapahtui muistin varassa. Mutta silti se ei ollut suorastaan virheellistä.

On eräänlainen paradoksi, että marxisin opiskelun mahdollisuudet laajenivat 30-luvulla, fasismin nousun jälkeen. Polittisen tilanteen kiristyminen nimittäin johti linjaerimielisyyksien syvenemiseen sosialidemokraattisen puolueen sisällä. Niinpä Akateeminen Sosialistiseura muodostui sosialidemokraattisen puolueen siällä oppositioryhmäksi, joka joitakin vuosia myöhemmin erotettiin puolueesta. Seuran toimesta perustettiin laillisia marxisin opintopiirejä sekä suomennettiin useampia tärkeitä marxisin klassikoita. Näihin lukeutuivat mm. Engelsin Anti-Dühring, Marxin Goathan ohjelman kritiikki sekä Palkkatyö ja pääoma.

SKP:n toiminnan ongelmien ratkomisessa marxismi-leninisin opiskelun ja omaksumisen tehtävä sekä oikeiden organisatoristen muotojen etsiminen kietoutuivat jatkuvasti ja kiinteästi toisiinsa. Tässä yhteydessä ei ole mahdollisuutta tämän kehityksen kaikkien vaiheiden tarkasteluun. Mutta SKP:n toiminnan ensimmäisten vuosien rinnalla on oman aikamme ongelmien kannalta Kominternin VII kongressin muotoileman kansanrintamastrategian sekä tämän strategian omaksumisen tarkastelu erityisen ajankohtaista.

KOMINTERNIN VII KONGRESSIN KEHITTÄMÄ KANSANRINTAMATAKTIikka

Yleismaailmallinen tilanne muuttui 1930-luvun alkuvuosina porvariston johtajien turvautuessa fasistisen hallitsemisen menetelmään, Saksan valtion johdon siirryttyä hitleriläisten fasistien käsiin. Tämä kohdistui myös so. dem. puoluetta vastaan ja sos. dem. työläiset eri maissa tunsivat joutuneensa fasistien uhan alaiseksi. Tämä loi entistä paremman pohjan työläisten ja muiden edistyksellisten voimien yhteiselle, fasismin vastaiselle toiminnalle.

Laajan fasisminvastaisen kansanrintaman keinoja pohdittiin erityisestivuonna 1934 järjestetyn Kominternin 7. kongressin valmistelujen yhteydessä. Komintern totesi, että muuttunut tilanne luo mahdollisuuksia soveltaa liittolaispolitiikan uusia muotoja. On pyrittävä työpaikoilla alhaalta lähtevään toimintayhtenäisyyteen sosialidemokraattisten työläisten kanssa, asetettava laajoja joukkoja koskevia konkreettisia taistelutunnuksia.

Samalla painotettiin, ettei liittolaispolitiikkaa saa toteuttaa kommunistien itsenäisen aatteellisen, poliittisen ja järjestöllisen linjan tai toimintakyvyn kustannuksella. Kommunistinen puolue on säilytettävä ja sitä on lujitettava liittoa rakennettaessa. Puoluetta ja kansanrintamaa, puoluetta ja liittoa ei saa sekoittaa toisiinsa. Juuri aatteellisen voimansa ansiosta kommunistipuolue kykenee rakentamaan fasismin ja sen kautta kapitalismin ja sodan vastaisen rintaman ja siten moninkertaistamaan demokraattisen joukkoliikkeen voiman; Osoittamaan sen taistelulle kantavan näköalan.

Selostuksessaan Dimitrov painotti, että kansanrintaman muodostumisen edellytyksenä ja sen pohjana tulee olla työväen yhteisrintama, jonka johtavana voimana voi olla vain kommunistinen puolue:

"Taistelussa yhteisrintaman muodostamiseksi kasvaa kommunistisen puolueen johtavan osuuden merkitys tavattomasti. Työväenluokan yhteisrintaman alkuunpanijana, järjestäjänä ja liikkeelle panavana voimana on tosiallisesti vain kommunistinen puolue."

6. ja 7. kongressin välisellä kaudella ovat puolueemme kapitalistisissa maissa kiistämättä kasvaneet ja huomattavasti

karaistuneet. Mutta olisi mitä vaarallisin erehdys rauhoittua tähän. Mitä enemmän työväenluokan yhteisrintama laajenee, sitä enemmän eteemme nousee uusia, monipuolisia tehtäviä, sitä enemmän meidän on työskenneltävä puolueidemme lujittamiseksi poliittisesti ja organisatorisesti."

Organisatorisen lujouden säilyttämisen rinnalla Dimitrov korosti myös kommunistien aatteellisen itsenäisyyden säilyttämisen välttämättömyyttä:

"Valmiutemme lähteä yhdessä sosialidemokraattisten puolueiden ja järjestöjen kanssa taisteluun fasismia vastaan me olemme kietoneet ja tulemme kietomaan leppymättömään taisteluun sosialidemokratismia porvariston kanssa sovittelevana ideologiana ja käytäntönä vastaan sekä siis myös tämän ideologian kaikkea meidän omiin riveihimme tunkeutumista vastaan."

"...tarvitsemme marxilais-leniniäisen teorian kompassilla aseistettuja ihmisiä. Ilman tämän teorian taitavaa käyttämistä ihmiset luisuvat ahtaaseen käytäntöön, eivät kykene näkemään eteenpäin, tekevät päätöksiä tapauksesta tapaukseen, eivät huomioi taistelun laajaa perspektiiviä, joka osoittaa joukoille, minne ja minkä tähden me menemme ja minne me johdamme joukot."

KANSANRINTAMASTRATEGIA JA SKP

SKP:n 6. edustajakokous pidettiin kohta Kominternin 7. kongressin jälkeen syyskuun 1935. Se hyväksyi edellä mainitut periaatteet kansanrintaman rakentamiseksi fasismia vastaan. Erityisesti korostettiin puolueen vahvistamisen välttämättömyyttä, yhteyksien rakentamista teollisuuden pääaloille.

Maanalaisen SKP:n keskuskomitea ja ulkomaan byro pysyi näiden kestävien periaatteiden takana vuoteen 1939 sekä sota-
vuosien ajan.

Suomessa näitä päätöksiä ei kuitenkaan pantu täytäntöön. Tämä johtui siitä että edustajakokous valitsi puolueen pääsihteeriksi Arvo Tuomisen, jota ei vielä silloin tiedetty itsensä ohranalle myyneeksi kättyriksi. Tuomisen aatteiden lähempi tarkastelu on tärkeää siksi, että Tuominen Ko-

minternin "kansanrintamataktiikan rakentamisen helpottamisen" nimissä muunsi ja selitti kansanrintamataktiikan tehtäviä puolueen ja työväenluokan vihollisten tavoitteiden mukaisesti. Mielenkiintoiseksi asian tekee se, ettei tätä vääristelyä ilmeisesti ollut aivan helppo havaita: Helsingissä silloin toimineen SKP:n poliittisen toimikunnan jäsenet itse ajattelematta puoluekokouksen päätösten oleellista sisältöä luottivat sokeasti Arvo tuomiseen ja hänen neuvoihinsa.

Tuominen osasi taitavasti kääntää silloin paikan päällä toimintaa ohjanneen puolueen johdon huomion pois sen silloisesta päätehtävästä, mikä eittämättä oli puolueen rakentamisen ja lujittamisen tehtävä. Tämän tehtävän tuloksellinen suorittaminen oli kaikkien muiden tehtävien onnistumisen ehto ja edellytys. Tuomisen onnistui kuitenkin suunnata puolueen huomio hänen pyrkimystensä kannalta vähemmän vaaralliselle alalle.

Tuominen kehotti jättämään "näpertelyt" ja suuntaamaan kaikki mahdolliset voimat "enemmän vaikuttavalle alalle", työhön sivistyneistön vetämiseksi mukaan kansanrintamaan. Näin tehden puolueen järjestökoneisto jäi käytännöllisesti katsoen oman onnensa nojaan.

Tuominen toimi taitavana provokaattorina perustellen että "työläiset seuraavat meitä joka tapauksessa, siksi painopiste on siirrettävä sivistyneistöön". Tämä johti siihen että työläisiä edustavat puolueen perus- ja piirijärjestöt jätettiin kuoleutumaan, että kansanrintamataktiikan nimissä suunnattiin koko huomio pikkuporvarillisen sivistyneistön suuntaan. Talisodan alussa ei järjestäytynyttä puoluetta ollut olemassa muualla kuin vankilassa.

O.W. Kuusinen arvosteli SKP:n heikkouksia kansanrintamapäätöksen toteuttamisessa: Edessä oli sota ja virheet päätöksen toteuttamisessa voivat koitua kohtalokkaiksi. Kuusisen pääsyytös oli, että runoilija Katri Vala sekä Lassila oli asetettu kansanrintaman perustaksi. Sellainen rintama huihistuu kuin korttitalo oikeistopaineiden edessä. Näin sitten myös 30-luvulla tapahtui. Kuusinen pyysi erityisesti korostamaan näitä virheitä ja ryhtymään korjaamaan niitä Suomessa. Tämä kritiikki välitettiin Tukholmassa myös Tuomiselle, joka muodollisesti myönsi kritiikin, mutta pyrki vierittämään vastuun muille ja ki-

eltäytyi jatkokeskusteluista.

Tuominen onnistui vetämään linjaansa niin pitkälle, että "kansanrintaman rakentamisen helpottamiseksi" luovuttiin armeijan asevarustelujen vastustamisesta.

YHTEENVETO JA YHTEYKSIÄ NYKYPÄIVÄÄN

Myös maanalaisuuden kauden kokemuksista juontuu monia kommunistisen liikkeen toiminnan kannalta oleellisia yleispäteviä johtopäätöksiä:

-Viime aikoina on puhuttu paljon Kominternin 7. kongressista. Tämä siksi, että liittolaispolitiikan kysymysten oikea ratkaiseminen kuuluu edelleenkin kommunistisen liikkeen kehityksen ydinongelmaan. Osittain 7. kongressin päätöksiin on kuitenkin viitattu myös epätarkasti tai suoraan virheellisesti. On käsitettävä mistä Kominternin 7. Kongressi lähti; Siitä että eri maissa on oltava voimakas ja taistelukykyinen kommunistinen puolue, jota ilman ei kansanrintamaa voi luoda. Samalla tavoin valikoiden viitataan joskus SKP:n 6. edustajakokouksen päätöksiin. Nissä ei kuitenkaan puhuttu pelkästään liittolaispolitiikasta vaan painotettiin myös kommunistisen puolueen samanaikaisen organisatorisen voimistamisen välttämättömyyttä. Kansanrintama- ja liittolaispolitiikka, jota toteutetaan kommunistisen puolueen itsenäisen järjestöllisen ja ideologisen toimintakyvyn kustannuksella ei ole kansanrintamapolitiikkaa, vaan sen irvikuva. Sellaisissakin tapauksissa, joissa tämän kansanrintamataktiikan toisen puolen unohtaminen tapahtuu tahattomasti, on sillä puolueen toimintaa lamauttava vaikutus.

-Sivistyneistön asemaa työväenluokan liittolaisena taistelussa yhteiskunnallisen edistyksen puolesta ja sodanvaaraa vastaan ei pidä unohtaa tai aliarvioida. Mutta ainoastaan työväenluokka, suurimmilla teollisuuslaitoksilla toimiva organisaatio edustaa voimaa jolla on edellytykset torjua äärioikeistolainen kehitys ja porvariston sotahankkeet. On pidettävä huolta, ettei nykyajan rauhanliikkeestä muodostu samanlaista "korttitaloa" kuin Arvo Tuomisen aikanaan rakentama "kansanrintama".

-Sivistyneistökysymystä verukkeena käyttäen Tuominen katkaisi puolueen yhteydet

työpaikoille ja johti puolueen johdonmu-
kaisesti hävitykseen. Uusia "Poika Tuo-
misia" riittää niin kauan kunnes porva-
riston ja työväenluokan välinen ristiriita
on lopullisesti ratkaistu. Niinpä SKP jäl-
leen on nykyisten johtajiensa toimesta
ajettu tällaisen hävityksen partaalle.
Outoa maanalaisuuden kaudella oli pika
Tuomisen pitkälle menevä "ymmärtämi-
nen". Kuten Marx aikanaan kirjoitti, ei
"historia" tee mitään eikä taistele mitään
taisteluja. Historian tekevät ihmiset.
Niinpä SKP:n nykyisen tilan taustalla ei
ole kohtalonomainen "historia", vaan Poi-

ka Tuomisen kaltaiset porvariston asiaa
ajavat konkreettiset henkilöt. Tämän
suhteen on valppaudessa parantamisen
varaa.

-Maanalaisuuden kauden kokemus havain-
nollistaa, ettei ettei työ kommunistisen
liikkeen oikean organisaatiomuodon saa-
vuttamiseksi päättynyt puolueen perusta-
misjulistukseen. Pikemminkin se vasta
alkoi siitä. Mm. laillisten ja maanalais-
ten toimintamuotojen suhdetta koskevat
virheet osoittavat myös miten läheisesti
organisatorinen ja ideologinen horjunta
tukevat toisiaan.

SKP

VI PUOLUEKOKOUKSEN

PÄÄTÖKSET

KAIKKIEN MAIDEN PROLETAARIT

YHTYKÄÄ!

DEMOKRAATTINEN RINTAMA FASISMIA VASTAAN TOISEN MAAILMANSODAN JÄLKEEN

SKP:n entinen puheenjohtaja Aimo Aaltonen kuvaa sodan jälkeisiä vuosia (1944-48) SKP:n toiminnan sisältörikkaimmaksi vaiheeksi. Aaltonen jatkaa, että tämän kauden kokemuksiin liittyy monia ongelmia, jotka edelleen askarruttavat mieliämme ja saattavat lähiaikoina nousta konkreettisina eteemme, ja jotka kaipaisivat lisävalaistusta. (Luentoja SKP:n historiasta, s. 172-187.)

Edellä on sivuttu sitä, miten kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä, mm. Kominternin 7. kongressiin valmistelujen yhteydessä muotoutui kommunistien strategian ja taktiikan rungon muodostava kansanrintamataktiikka. On myös selvitetty sitä virheellistä suuntausta, joka kansanrintamataktiikan toteuttamisessa sai Poika Tuomisen kauden jälkeen Leinon vaikutuksesta sai määräävän aseman SKP:n sodan-aikaisessa johdossa.

YDINONGELMAT

Kansanrintamataktiikan ydinongelmat voitaneen kiteyttää seuraaviin ydinongelmiin:

-Kommunistisen puolueen järjestöllinen ja aatteellinen lujittaminen.

-Laajojen joukkoyhteyksien luominen, työväen rohkaiseminen taisteluun etujensa ja oikeuksiensa puolesta.

-Sellaisen strategian kehittäminen, joka luo tälle päiväkohtaiselle taistelulle pitkäjänteisyyttä, joka johtaa joukkojen poliittisen tietoisuuden syvenemiseen ja siten tekee mahdolliseksi asettaa tavoitteita, jotka rikkovat porvarillisen demokration rajat.

Onnistuneen kansanrintamapolitiikan toteuttaminen edellyttää näiden tekijöiden yhdistämistä. Täydellisesti niiden yhdistäminen ei tietysti voi koskaan onnistua. Mutta juuri siksi on välttämätöntä tutkia, missä suhteessa puolueen julkisen toiminnan kaudella tätä politiikkaa on onnistuneesti toteutettu ja missä kohdin taas olisi pitänyt kyetä tekemään enemmän kuin tehtiin.

SODAN JÄLKEEN

Pääosiltaan voidaan SKP:n politiikkaa sodan jälkeisenä aikana arvioida oikeaksi, ja tämän osoittavat myös saavutetut tulokset. Sodan päättyessä porvariston tappioon oli myös Suomessa muodostunut uudenlainen poliittinen tilanne. Jo sodan edellä, mutta varsinkin sodan aikana oli työläisten ja sos. dem. puolueen sisällä kasvanut porvariston johtajien harjoittaman sotapolitiikan vastainen mieliala. Sos. dem. puolueen sisälle oli muodostunut merkittävä rauhanoppositioliike, mikä lähensi heitä SKP:n suuntaan ja loi edellytyksiä laajapohjaiselle kansanrintamalle.

Sodan jälkeen tapahtui maan poliittisessa tilanteessa ja niin myös SKP:n tilanteessa suuria muutoksia, mistä johtui, että edellä sivuttuja kommunistisen liittolaispolitiikan periaatteita kyettiin soveltamaan menestyksellisesti ja saatiin aikaan suuri joukkoliike. Laajojen joukkojen tuella lakkautettiin valkoinen terrori, tehtiin loppu julkisesta fasismista ja turvattiin porvarillinen demokratia, toteutettiin tuntuvia sosiaalisia reformeja sekä vakiinnutettiin neuvostoystävyyden linja ulkopoliitikassa.

Ratkaisevaa oli se, että SKP palautettiin Arvo Tuomisen aikaiselta harhatieltä, mihin palauttamiseen oli jo sodan aikana luotu pohja, että puolue tämän seurauksena kykeni arvioimaan tilanteen oikein, kasvoi ja vahvistui kykeneväksi vetämään mukaansa kansanrintamaan sos. dem. puolueesta erotetut kuutoset ja merkittävän osan sos. dem. rauhanoppositiota. Sen tuloksena syntyivät edellytykset kolmen suuren hallitusyhteistyölle. Tässä liitossa kommunistit pystyivät alhaalta syntyneen ja järjestetyn joukkotoiminnan paineen avulla pakottamaan maalaisliiton ja sosiaalidemokraattisen puolueen moniin edistyksellisiin ratkaisuihin myös hallituksessa. Kolmen suuren yhteistyö kuitenkin vaikeutui sos. dem. puolueen ja maalaisliiton haluttomuuden sekä taktillisen jarrutuksen seurauksena ja siksi kolmen suuren sopi-
muksen merkitystä ei pidä yliarvioida.

50-luvun alussa Fagerholmin taantumuksellisen hallituksen ja sosialidemokraattisen ammattiyhdistysjohdon työläisvastaiset toimenpiteet olivat kärjistäneet tilannetta työpaikoilla. Vuonna 1954 SKP antoi yhteistoimintavetoimuksen Työväki yhteistoimintaan, jolla oli tilanteessa suuri merkitys. Oikein harjoitetulla, joukkojen keskuudessa tehdyllä liittolaispolitiikalla oli osuutensa siihen, että usein toistetut puheet suurlakon aloittamisesta muutettiin työpaikoilla sunntyneen paineen voimasta todeksi. Pitkään jatkuneeseen elintason alentamiseen vastattiin vuonna 1956 yleislakolla. Lakkopäivinä kommunististen ja sosialidemokraattisten työläisten yhtenäisyys oli saumaton. Taistelu johti voittoon ja kasvatti voimakkaasti työväenluokan tietoisuutta.

* * *

Joskus on kysytty, miksei saavutettu enemmän, miksei kehitys Suomessa kulkenut kuten nykyisissä sosialismia rakentavissa kansandemokratioissa. Näin pitkälle ei olisi voitu päästä, olisipa puolue toiminut kuinka taitavasti hyvänsä. Enempää objektiiviset kuin objektiivisetkaan edellytykset eivät sitä mahdollistaneet: puolueen organisaatio oli sodan aikana Arvo Tuomisen toimiin liittyen hajotettu. Lisäksi sos. dem. puolueen johto oli Suomessa hyvin taantumuksellinen, joka vaikeutti kansanrintamapolitiikkaa.

Tämä ei kuitenkaan merkitse, etteikö kriittikin sijaa olisi ollut; Vuonna 1948 pidetty SKP:n 8. edustajakokous pohti itse-kriittisesti syitä demokraattisen kehityksen hitauteen Suomessa. Samalla on muistettava, että olosuhteisiin nähden olivat SKP:n saavutukset sodanjälkeisinä vuosina sittenkin suuria, ja harjoitetussa politiikassa on paljon oppimista. Siksi seuraavassa pyritään lyhyesti tarkastelemaan eräitä olennaisimpia ongelmia.

KOMMUNISTISEN PUOLUEEN RAKENTAMINEN

Välirauhan tultua syksyllä 1944 puolue joutui aloittamaan julkisen toimintansa uusien tehtävien edessä ilman järjestöverkostoa ja -koneistoa. Sodan jälkeen ei vankilasta vapautetuista tovereista kukaan ollut lukenut enempää Kominternin kuin SKP:n 6. edustajakokouksen päätöksiä, koskei niitä ollut saatavilla. Ei ollut yhteyksiä. Ensimmäinen kosketus saa-

tiin Ruotsin puolueeseen. Vasta valvontakomitean tullessa saatiin yhteys neuvostoliittolaisiin. Mutta jo vankilakaudella oli luotu käsitys, että Tuomisen politiikkaa on korjattava, että on palattava periaatteellisen luokkataistelun linjalle. Pääasioissa "kuutoset" olivat kommunisteja hyvin lähellä, samoin sos. dem. puolueen sisäinen rauhanoppositio. Katsottiin että piti yhdistää kaikki voimat tilanteen muuttamiseksi maassa.

Kansanrintaman rakentamiselle nähtiin kolme eri mahdollisuutta, joiden välillä oli ratkaistava:

1. Perustetaan yhteinen puolue, jossa kommunistit ovat näkymättömissä.
2. Perustetaan kaaderipuolue välittämättä demokraateista. Tämä olisi ollut huonoin mahdollisuus, koska näillä demokraateilla oli kannatusta.
3. Toimitaan niin kuin toimittiin:

Kommunistinen puolue päätettiin julkistaa. Parin kuukauden aikana luotiin miltei tyhjästä toimintakykyinen järjestöverkosto. Rahaa ei ollut, ei myöskään kirjapainoa. Mutta vaalit kyettiin hoitamaan ja saavutettiin työläisten luottamus. Puoluejäsenyydelle asetettiin ehtoja, ennenkaikkea kiinnitettiin huomiota proletariseen taustaan.

"Kuutosten" ja sos. dem. rauhanoppositiion kanssa pidettiin yhteisiä neuvonpitoja. Pohdittiin, miten päästä eteenpäin. Viimein päädyttiin SKDL:ään. Demarit eivät olleet eri mieltä, mutta eivät myöskään valmiita tulemaan SKP:hen. SKDL nousi näistä keskusteluista: perustetaan sitten sellainen järjestö joka on kaikkien yhteinen ja jolla ei ole yhtä tiukkoja periaatteita kuin puolueella. Kansanrintaman rakentumiseen liittyen sos. dem. puolueesta irtautui yli 100 osastoa. (Osa niistä tosin kuoleutui tai palasi takaisin demarien helmaan.) Asian ydin on siinä, että kansanrintama rakennettiin puolueen lujittamisen kautta.

PUOLUEEN JOUKKOTYÖ

Kuten todettiin, olivat puolueen organisaatoriset resurssit pienet. Tähän liittyen myöskin mahdollisuudet voimavarojen käyttämiseen teoreettiseen työhön olivat rajalliset. Puutteista huolimatta puolueen politiikka oli perustaltaan oikeaa, sillä se perustui työätekevän kansan perusetu-

jen tinkimättömään puolustamiseen. Siksi puolue ei menettänytään joukkokannatus-
taan viisikymmentäluvulla, vaan kykeni
sitä asteittain lisäämään aina 60-luvulle
asti.

Niinpä marraskuussa 1954 pidetyssä SKP:n
10 edustajakokouksessa mm. Aimo Aaltonen
kiinnitti puheenvuorossaan Työpaikkojen
tulee olla puolueemme linnakkeita voima-
kasta huomiota puolueen työpaikkaorgani-
saation kehittämiseen:

"Kommunistisen puolueen, työväenluo-
kan puolueen organisaation ja toimin-
nan painopisteen tulee olla työpaikoil-
la, missä työläiset päivittäin kokoon-
tuvat ja missä he joutuvat kokemaan
kapitalistisen riiston häikäilemättö-
myyden.

Vain se, että puolue rakentuu työpaik-
kajärjestöjen pohjalle, luo parhaan
mahdollisuuden katkeamattoman yhtey-
den ylläpitämiseen työläisiin, heidän
toiveittensa, tarpeittensa ja vaatimus-
tensa tuntemiseen, joukkovalistustyön
harjoittamiseen, työläisten taistelun
järjestämiseen ja johtamiseen, puolueen
rivien täydentämiseen ja lujittamiseen.
vahvan työpaikkaorganisaation puuttu-
minen merkitsee, että puolueelta puut-
tuu tehokas ase työväenluokan taiste-
lun jatkamisessa."

Näistä lähtökohdista määräytyi myös suh-
tautuminen sosialidemokraattiseen puoluee-
seen. Jo Ville Pessin puheessa Messuhal-
lissa marraskuussa 1944 korostetaan että
yhteistyön perustana on työpaikoilla ja
ammattillisissa ym. järjestöissä tapahtuva
yhteinen taistelu sosialidemokraattisten
työläisten kanssa.

Huomattavaa edistysaskelta yhteistyön ke-
hittämisessä sosialidemokraattien kanssa
merkitsi vuonna -54 annettu vetoamus Työ-
väki yhteistoimintaan. Siinä korjataan ai-
empaa painotusta, jossa kiinnitettiin suh-
teettomasti huomiota sosialidemokraattisen
puolueen oikeistolaiseen johtoon. Vetoamus
valaisee SKP:n kantaa kysymyksessä jouk-
kojen ja puolueiden tasolla tapahtuvasta
yhteistyöstä:

"Kommunistit eivät monista erimielisyyk-
sistä huolimatta pidä vihollisinaan so-
sialidemokraattista eikä mitään muuta-
kaan työväenjoukkojen kannattamaa puo-
luetta. Sellaiset sosialidemokraatit, jotka

osoittavat rehellistä pyrkimystä työväen
oikeuksien puolustamiseen, eivät ole vi-
hollisiamme, vaan tovereitamme ja ystä-
viämme."

"Työväen yhtenäisyys ja yhteistoiminta
ei ole meille mikään tilannepolitiikan ei-
kä taktikoinnin kysymys, joka olisi toi-
sena päivänä tärkeämpi, toisena vähem-
män tärkeä, se on aina ensiarvoisen
tärkeä, periaatteen ja vakaumuksen ky-
symys."

"Yhtenäisyyden kaipuu elää voimakkaana
sekä sosialidemokraattisten että kommu-
nististen työläisten keskuudessa. Tiedot
monilla paikkakunnilla yhteisen joukko-
taistelun avulla saavutetuista myönteis-
istä tuloksista ovat vakuuttavia ja roh-
kaisevia. Palkkatyöläisten toimintayhte-
näisyyden toteuttamista toivovat muihin-
kin työtätekeviin kansankerroksiin kuu-
luvat kansalaiset, nähdessään työväen-
luokassa sen ratkaisevan voiman, jonka
ympäri liittyen hekin voivat viedä lä-
pi oikeutetut vaatimuksensa."

Asiakirjassa ilmaistaan johdonmukaisesti
pyrkimys paineen luomiseen joukkotasolla
muiden puolueiden siirtämiseksi vasemmal-
le. Myöhemmissä horjahteluissa ylätasoin
yhteistyön harhoihin olisi tästä asiakir-
jasta oppimista. Vetoamusta kahden vuo-
den päästä seurannut yleislakko oli kou-
riintuntuva osoitus siitä, että joukkojen
yhteistyön varaan voidaan rakentaa.

TYÖ STRATEGIAN KEHITTÄMISEKSI

Ehkä suurimpana heikkoutena on pantava
merkille puolueen strategisen työn hidas
käynti lähtö.

Ensimmäinen strategian määritelmä anne-
taan puolueen enisimmäisessä julkisessa
asiakirjassa Yhteistyöhön kansamme va-
pauuden, paremman elämän ja valoisamman
tulevaisuuden puolesta vuodelta 1944:

"Meillä ei ole mitään salattavaa. Me
asetamme avoimesti vaatimuksemme ja
tunnuksemme kaikkien arvosteltavaksi.
Pyydämme kaikkien niiden kannatusta ja
tukea, jotka hyväksyvät nämä tunnukset
ja olemme valmiit yhteistyöhön kaikkien
niitten kanssa, jotka vilpittömästi yhty-
vät meidän kanssamme toimintaan maam-
me ja kansamme etua silmällä pitäen.

Meillä ei ole ajettavana eikä puollettavana mitään etuja eikä mitään pyrkimyksiä, jotka eivät olisi koko työväenluokan ja koko työtätekevän kansan etujen ja pyrkimysten mukaisia."

Asiakirjan varsinaisessa vaatimusosassa tavoitteeksi asetetaan demokraattinen rintama fasismia vastaan. Siinä esitetään vaatimuksia fasististen järjestöjen lakkauttamisesta, fasistien syrjäyttämisestä valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän johdosta. Vaatimus ulotetaan poliisiin, valtiolliseen poliisiin, virastoihin ja tuomioistuimiin sekä armeijaan. Ulkopoliitikassa SKP vaatii lähesiten ja ystävällisten suhteiden solmimista ja ylläpitämistä erikoisesti Neuvostoliiton, mutta myös kaikkien muiden demokraattisten maiden kanssa. Tämän jälkeen seuraa suuri joukko taloudellisia vaatimuksia: Siirtoväen asuttamiseksi puolue vaatii suurtilallisten, suuryhtiöiden ym. suurten maaomaisuuksien takavarikoimista ja jakamista maattomille ja vähämaisille. Kansallistamisesta asiakirjassa sanotaan:

"Sellaiset suuryhtymät, jotka hallitsevat kokonaisia tuotantoaloja ja suurpääoman avulla, monopolioikeuksiensa turvin jarruttavat tuotannollisen elämämme suuntaamista maamme ja kansamme hyvinvoinnin turvaamiseksi, on kansallistettava. Pienyrittäjiin ja vapaan ammatinharjoittajiin toiminta on turvattava."

Nämä ovat oikeita tavoitteita. Ne kuuluvat sen taistelun välitavoitteisiin, jota kommunistit käyvät demokratian ja sosialismin puolesta. Tässä mielessä ne myös oli julkistettu; Puolueen esimmäisiin toimenpiteisiin lukeutui voimaperäisen puolueopiskelun käynnistäminen. Puolueopiskelussa käsiteltiin marxismi-leninisin teoriaa, kansainvälisen kommunistisen liikkeen kysymyksiä, SKP:n tehtäviä. Filosofian, taloustieteen ja sosialismin teorian ohella tutkittiin leniniläistä puolue teoriaa erityisesti NKP:n (bolševikkien) historian oppikurssin avulla.

Huomiota sen sijaan kiinnittää, ettei puolueen julkisissa asiakirjoissa puhuttu demokraattisen ja sosialismin puolesta käytävän taistelun suhteesta. Tavoitteita ei aluksi asetettu niin, että ne olisivat menneet yli laajan porvarillisen demokratian.

Voidaan kysyä, eikö näihin tavoitteisiin rajoittuminen merkinnyt joukkojen keskuu-

dessä tapahtuvan sevitystyön madaltamista. Ehkä olisi ollut konsanaan viisaampaa tehdä myös suoraan **selvitystyötä sosialismin puolesta**. Tämä ei suinkaan ole ristiriidassa demokraattisen taistelun kanssa eikä poista taistelun välitavoitteiden asettamisen tarvetta.

Vuoden 1944-48 hallituskauden kokemuksiin ei tässä kajota yksityiskohtaisemmin, koska asiaan palataan myöhemässä yhteydessä. On kuitenkin huomautettu, että puolue otti toiminnassaan harteilleen liiaksi "rykmentin murheita". Siis sotakorvausasiat ja muita ratkaisuja, jotka oikeastaan tulevat puolueen kannalta ajankohtaiseksi vasta kun valta on työväenluokalla.

Vasta vuonna 1946 tulee Ville Pessin alustuksessa esiin kysymys **kansallistamisen** ja **polittisen demokratian** turvaamisen välisestä yhteydestä. Kysymys porvariston taloudellisen määräysvallan murtamisesta nostettiin periaatteessa oikein, Kolmen suuren hallitusyhteistyössä kansallistaminen oli myös demareiden ja maalaisliiton ohjelmassa. Mutta ne jarruttivat asiaa tietoisesti, mihin SKP ei ilmeisesti kiinnittänyt riittävää huomiota. **Taloudellinen taistelu piti muuttua poliittiseksi**, muuta toisaalta oli turvattava sotakorvausasioiden läpivienti

Demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun välisen suhteen ongelmaa sivutaan SKP:n 8. edustajakokouksen suorittamassa itsekritiikissä puolueen ulospäin suuntautuvan ideologisen työn puutteiden esiinnostamisen muodossa:

"Kuudenneksi on todettava, että puolueemme taistelu ideologisella rintamalla on ollut riittämätöntä. Edellä oli jo puhe siitä, että ideologinen taistelumme oikeistososialidemokratiaa vastaan ei aina ole ollut tarpeeksi selvällä periaatteellisella tasolla. Mutta ideologinen taistelumme myös muita vastustajiamme vastaan on ollut riittämätöntä....Emme ole pystyneet tekemään sitä sen vuoksi, että jokapäiväinen käytännöllinen puolue työ on niellyt johtavan kaaderistomme ajan eikä sillä ole ollut mahdollisuutta eikä aina taitoa-kaan syventyä teorian kysymyksiin. Joku voi sanoa, että tämä on liioittelua. Mutta tuskinpa se sitä on..."

Puolueen suuri voima oli alusta lähtien kyky leniniläisen käsityksen mukaisesti

saada joukot liikkeelle, lähtemään taisteluun lähimpien etujensa puolesta, oppimaan taistelun kautta. On kuitenkin paaneutumista vaativa ongelma kyetä avaamaan tälle joukkotaistelulle strateginen näköala. On asetettava kysymys siitä, miten järjestetään pitkäjänteistä ja tehokasta joukkotoimintaa. Siten ettei hyvin käyty kamppailu jää ainutkertaiseksi, on selvítettävä kysymys siitä, miten taistelu päiväkohtaisten etujen puolesta tehokkaimmin kasvattaa joukkoja tiedostamaan perustavia yhteiskunnallisia ristiriitoja.

Sodanjälkeisen ajan keskeisen ongelman muodostaa, miten laajat kansanjoukot voidaan saada liikkeelle taisteluun maan demokraattisen kehityksen puolesta siten että samanaikaisesti säilytetään sosialistisen vallankumouksen mäköala.

Kysymyksen ratkaisun, taistelun jatkuvuuden ja kehityksen turvaamisen edellytys on oikein asetetut taistelutavoitteet. Tämä on ainoa keino kasvattaa joukkoja tiedostamaan sosialismin välttämättömyys. Tässä korostuu puolueen huolellisen strategisen työn suorittamisen välttämättömyys.

Olisi kuitenkin väärin sanoa, ettei pyrkimystä strategiseen työhön ja tutkimukseen olisi ollut olemassa: 50-luku ja 60-luvun alku olivat voimakkaan, etupäässä Suomalaisen kapitalismin konkreettisen tutkimuksen aikaa.

Jo Kommunistissa (1/-47) julkaistiin Yrjö Enteen tutkimus Suomen monopolipääomasta. Se määräsi pitkäksi ajaksi eteenpäin strategisen kehittelytyön suunnan. tutkimuksen lopussa sanotaan:

"Maamme politiikkaa on menneinä vuosina johdettu tämän suurteollisuuden esikunnasta. Millaista tämä politiikka on ollut ja mihin se on johtanut, siitä meillä on nyt karvaat kokemukset, joiden pitäisi myös osoittaa tie, mitä pitkin on kuljettava, jos mielimme välttää tällaiset katkerat kokemukset. Ainoa tie on tämän harvainvallan murtaminen, sen taloudellisen vallan murskaaminen, jolla taantumus seisoo. Suurteollisuus ja pankit on otettava valtion haltuun...".

Enteen mm. finanssipääoman ja valtiovalan yteenkietoutumista koskevat tutkimukset jatkuivat 50- ja 60-luvulla. Konkreettisia tilastollisia aniestoja eritteli

myös Eino Nevalainen, mm 1955 julkaistussa tutkimuksessa Työväenluokan asema Suomessa vv. 1904-1954.

Näillä tutkimuksilla oli merkitystä puolueen ohjelmalliselle työlle. Nissä voidaan kuitenkin nähdä myös puutteellisuuksia: Enteen tutkimukset olivat pääasiassa voimakkaaksi osoittautuneen vastustajan, suomalaisen monopolipääoman kartoittamista. Ne muodostivat perustan strategiselle työlle, mutteivät sellaisenaan vielä muodostaneet demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun strategiaa. Koska sama ongelma on puolueen tutkimustyössä toistunut myöhemminkin, olisi tärkeää selvittää, miksei konkreettista taloudellista tutkimusta ja marxismi-leninismin yleisten teoreettisten perusteiden opiskelua kyetty riittävässä määrin yhdistämään keskenään, nivomaan toisiinsa.

Toinen merkittävä puute oli, että tämänkaltaisen tutkimustyö on aina kulkenut askeleen poliittisesta kehityksestä jäljessä. Siksi siitä ei ole aina ollut hyötyä SKP:n strategian linjan kehittämislle silloin kun sitä olisi tarvittu. Ensimmäisen kerran näin tapahtui jo 1947: Kun Enne piti tutkimustensa pohjalta alustuksensa keskusteluteissa, oli taantumus jo ryhdistäytynyt ja joukkoliikkeen terä katkenut.

Yhteydessä vuona 1948 pidetyssä SKP:n 8. edustajakokouksessa suoritettuun puolueen poliittista ja aatteellista toimintaa koskevaan itsekritiikkiin päätettiin puolueohjelman laatimiseen tähtäävän työn saattamisesta alulle.

Puolueohjelma hyväksyttiin 11. edustajakokouksessa vuonna 1957. Tämä ohjelma on korkeatasoinen, ja viitoittaa tietä edellä mainittujen strategian kehittämisen ongelmien - mm. demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun yhdistämisen kysymyksen - ratkaisemiseen.

Ohjelma lähtee liikkeelle työväenluokkaa välittömästi koskevista ongelmista ja asettaa konkreettisia vaatimuksia mm. reaali-palkkojen, työttömyyden, sosiaaliturvan ja koulutuksen suhteen.

Samalla ohjelma osoittaa että nämä epäkohdat juontuvat kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän ristiriidoista, ja että ne viime kädessä voidaan ratkaista vasta sosialismissa; Tehtäväksi asetetaan työväen-

luokan luokkatietoisuuden kohottaminen:

"Puolueemme ei peittele tarkoituksensa. Me julistamme avoimesti, että päämääränämme on sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän voimaansaattaminen Suomessa...Kysymys sosialismin toteuttamisesta Suomessa on ohjelmamme keskeisin kohta. Me selitämme sosialismin voimaansaattamisen edellyttävän valtiovallan ottamista työväenluokan ja sen kanssa liitossa olevien kansankerrosten käsiin....ohjelma on saatettava koko kansamme tietoon."

'Yhteiskunnallinen vallankumous on tullut Suomessakin historialliseksi välttämättömyydeksi. Sosialismin taloudelliset edellytykset ovat maassamme riittävästi kypsyneet.'

Ohjelma oli eräs ensimmäisiä kapitalististen maiden kommunististen puolueiden ohjelmia, joissa todettiin - marxismi-leninismien periaatteista luopumatta - mahdolliseksi myös rauhanomainen siirtyminen sosialismiin:

"Siirtyminen kapitalismista sosialismiin voidaan toteuttaa vain työväenluokan ja sen järjestöjen johdolla, minkä vuoksi siirtymäkauden valtio on kapitalistiluokan vähemmistödiktatuurin tilalle voimaansaatettua työväenvaltaa, proletariaatin diktatuuria."

'Kommunistinen puolue haluaa sosialismin voiton toteutuvan rauhanomaisissa muodoissa. Vastavallankumouksellisten voimien väkivaltatoimenpiteet voivat kuitenkin tehdä välttämättömäksi niiden torjumisen työtätekevien joukkovoimalla."

Ohjelmassa pyritään myös asettamaan kapitalismista sosialismiin jotavan siirtymäkauden tärkeimpiä tavoitteita. Myös liittolaispoliittiseen kysymykseen on kiinnitetty riittävä huomiota.

Ohjelmassa on onnistuneella tavalla yhdistetty edessä olevat tehtävät ja taistelun jatkuvuus sosialistiseen vallankumoukseen. Se sisältää olennaisemmat SKP:lle sittemmin mutoillun päälinjan ainekset. Myöhemmin tämä päälinja täsmennettiin seuraavasti:

"Suomen kommunistisen puolueen päälinjana on demokraattisen rintaman

rakentaminen taistelussa monopoleja ja poliittista taantumusta vastaan työtätekevien demokraattisten oikeuksien laajentamiseksi, rauhan lujittamiseksi ja sosialismin edellytysten luomiseksi."

YHTEENVETO JA YHTEYKSIÄ NYKYPÄIVÄÄN

Edellisen perusteella voidaan yhtyä Aimo Aaltosen 70-luvun puolivälissä tekemään huomautukseen, jonka mukaan ne ongelmat joiden parissa SKP kamppaili sodanjälkeisinä vuosina, ovat säilyttäneet ajankoh-taisuutensa ja saattavat jälleen nousta konkreettisina eteemme:

-SKP:n nykyisen keskuskomitean johdonmu-kaisesti suorittaman hajotustyön seurauk-sena ei Suomessa tällä hetkellä ole kes-kitetysti johdettua marxismi-leninismien periaatteille pohjautuvaa kommunistista puoluetta. Monet sodanjälkeisen ajan omakohtaisesti kokeneet toverit ovat huo-mauttaneet, että - historiallisten olosuh-teiden muuttumisesta huolimatta - voi-daan puolueen rakentamisessa nykyisin asettuvia tehtäviä verrata niihin tehtä-viin, jotka sodan jälkeen oli ratkaista-va.

Tänään käydään Tiedonantaliikkeen sisä-puolella keskustelua siitä, onko kommu-nistisen puolueen perustaminen tarpeen. Keskustelua käydään myös siitä, tulisiko perustettavan järjestön olla esimerkiksi kaaderipuolue vaiko laajapohjainen, eri-laisia ideologisia virtauksia sisältävä liitto, jossa marxilais-leniniläiset voimat olisivat vain yhtenä - todennäköisesti melko näkymättömänä - liittolaisosapuole-na.

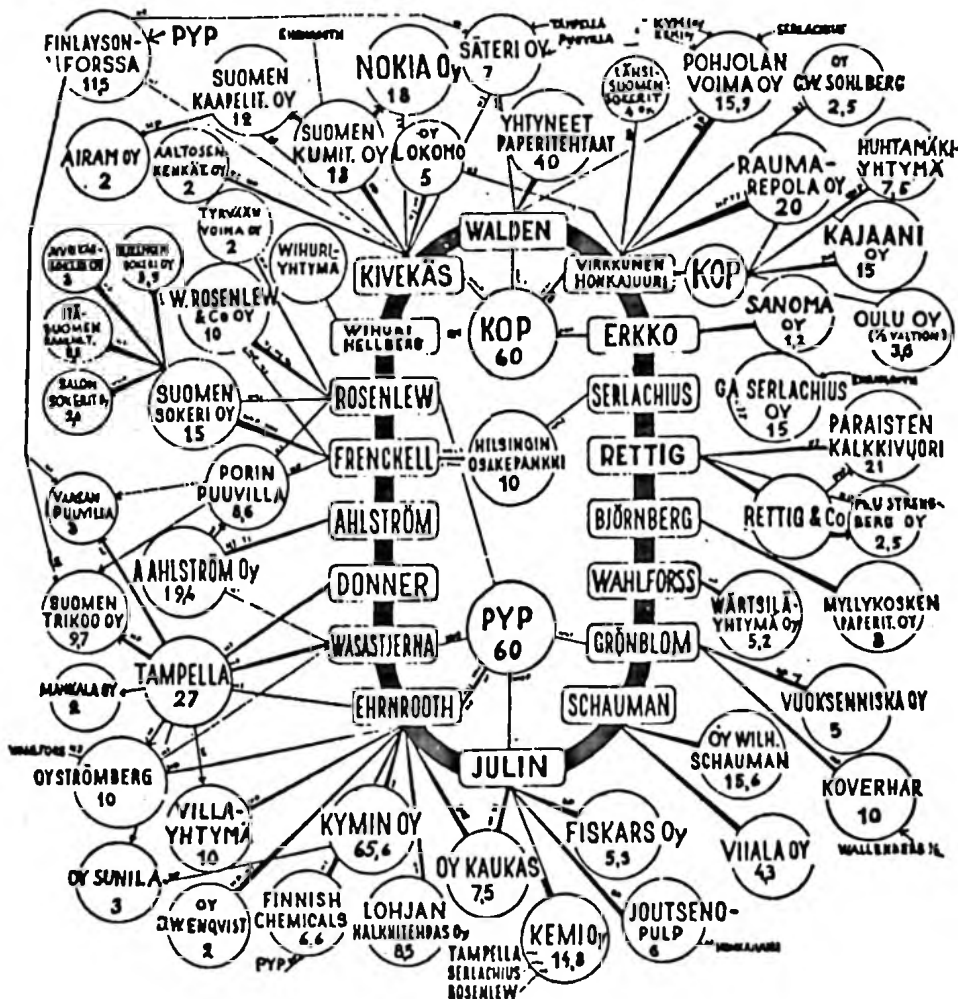
Oleellisilta osiltaan meille tänään asettu-va kysymys on verrattavissa niihin edel-lämainittuihin kolmeen organisatoriseen vaihtoehtoon, jotka Suomalaisille kommu-nisteille asettuivat välirauhan solmimisen jälkeen. Myös ratkaisu, johon silloin päädyttiin, on oleellisilta osiltaan päte-vä myös nykyisessä tilanteessa: On py-rittävä mahdollisimman laajapohjaisen monolienvastaisen rintaman rakentami-seen. Mutta tällaisen rintaman rakentu-misen liikkeellepanevana voimana voi toimia vain itsenäisen aatteellisen linjan ja organisaation omaava marxilais-leni-niläinen kommunistinen puolue.

-Organisatorisessa ja strategisessa työssä esiintyneistä ongelmista huolimatta SKP saavutti sodanjälkeisinä vuosina laajan joukkokannatuksen. Tämän perustana oli päähuomion kiinnittäminen erityisesti työpaikoilla tapahtuvaan taisteluun työväenluokan etujen ja oikeuksien puolesta. Ei ole vaikea nähdä, että 70-luvun puolivälistä alkanut, nykypäivään jatkunut joukkokannatuksemme lasku johtuu suurelta osin siitä, ettei tätä työtä olla tarvittavalla vakavuudella suoritettu. SKP:n nykyinen keskuskomitea puhuu "työväenluokan katoamisesta". Mutta myös Tiedonantajaliikkeellä on syytä itsekritiikkiin. Työväenluokan taistelua organisoivaa toimintaa on laiminlyöty.

-Kommunistisen liikkeen nykyisessä halvaannustilassa on organisaation uudelleenrakentaminen ensisijainen tehtävä. On avattava selkeä toiminnallinen näköala. Ottaen huomioon halvaannustilan pitkäaikaisuuden voidaan toiminnasta vetäytyneet toverit kuitenkin saada siihen mukaan vain kiinnittämällä erityistä huomiota päämäärään, jonka saavuttamiseksi organisaatio ja toiminta on elvytettävä. Siksi 40- ja 50-luvulla suoritettu työ kommunistisen liikkeen **strategian** kehittämiseksi on nykyisessä tilanteessa noussut uudelleen ajankohtaiseksi.

Suurpääoman ote Suomen talouselämässä

eli 20 perheen johtolangat teollisuuden suuryhtiöihin ja suurpankkeihin.

REVISIONISMIN NOUSUN SYISTÄ 60-LUVULLA

REVISIONISTISTEN PYRKIMYSTEN ILMENEMINEN

Jo puolueen 11. edustajakokouksessa vuonna 1957 ilmeni epäselvyys, joka osassa puoluetta vallitsi aatteellis-poliittisten kysymysten suhteen. Nämä epäselvyydet koskivat kysymystä SKP:n luonteesta työväenluokan puolueena, kysymystä siitä mitä tarkoitti hyväksytyssä ohjelmassa asetettu tavoite rauhanomaisesta siirtymisestä sosialismiin. Ne koskivat kysymystä parlamentaaristen taistelumuotojen merkityksestä, kysymystä proletariaatin diktatuurista sekä - lähinnä Unkarin -56 tapahtumiin liittyen - suhtautumista sosialististen maiden veljespuolueisiin.

60-luvun alussa alkoi myös SKDL:n sisäpuolella esiintyä hyökkäilyjä SKP:n marxilais-leniniläistä linjaa vastaan. Vuosina 1961-1963 julkaistiin Tilanne-aikakauslehteä, jossa leimattiin SKP:n teoreetikkoita "stalinisteiksi", arvosteltiin Neuvostoliittoa, DDR:ää ja Unkaria sekä julkaistiin sellaisen kansainvälisesti tunnettujen revisionistien kuten Garaudyn ja Kolakowskin kirjoituksia. Ele Alenius aloitti toimintansa SKDL:n muuttamiseksi laajan demokraattisen kansarintaman perustana toimivasta yhteistyöjärjestöstä omalla ideologialla varustetuksi pikkuporvarillista sosialismia edustavaksi puolueeksi.

Mainittakoon yhteenvedonomaaisesti joitakin "uudistajien" keskeisimpiä katsomuksia:

- Marxismi-leninismi haluttiin korvata "kriittisellä marxismilla".
- Sosialistisen vallankumouksen yleisten lainmukaisuuksien olemassaolo kiellettiin ja absolutisoitiin maamme kansallisten erityispiirteiden merkitys.
- Tämä oli mahdollista vain kieltämällä yhteiskuntakehityksen lainmukaisuuksien olemassaolo ylipäättäänsä ja omaksumalla porvarillisen yhteiskuntatieteen käsitys yhteiskunnallisten muutosten luonteesta. Näiden katsomusten pohjalla sosialismiin ajateltiin päästävän suorittamalla vähitellen yksittäisiä reformeja.
- Kiellettiin proletariaatin diktatuurin merkitys ja oikeutus.
- Asetuttiin neuvostoliittoa ja muita reaalisen sosialismin maita vastaan.

- SKP:n johtava osuus demokraattisen rintaman ytimenä kiellettiin ja asetettiin SKP:n olemassaolon tarpeellisuus ylipäänsä kyseenalaiseksi.
- Oltiin myöntyväisiä luokkasopuiluun, "konsensuspolitiikkaan" sekä hyväksyttiin Dahrendorfin oppi yhteiskunnallisten ristiriitojen "säätelystä".
- Työväenluokan johtava osuus vallankumouksellisessa kehityksessä asetettiin kyseenalaiseksi.
- Luovuttiin leniniläisestä näkemyksestä poliittisen taistelun merkityksestä, vallankumouksellisen tilanteen muotoutumisesta sekä poliittisen vallan valtaamisen välttämättömyydestä.

Nämä puolueen sisäiset erimielisyydet kärjistyivät ennenkaikkea vuonna 1966 pidetyn 14. puoluekokouksen valmisteluissa.

Tsekkoslovakian tapahtumien jälkeen, vuonna 1969 pidetyssä 15. puoluekokouksessa puolue asiallisesti hajosi.

VIISIEN 1963-1968 PUOLUEKESKUSTELUT

Se, miten edellä vain luettelonomaisesti kuvattu kehitys konkreettisesti eteni, voidaan palautta mieleen luomalla lyhyt katsaus ennen kaikkia Kansan Uutisten palstoilla käytyyn puoluekeskusteluun:

Puolue ajautuu syvenevään kriisiin

Porvarillisen ideologian tunkeutuminen työväenliikkeeseen saa sen keskuudessa aina aikaan hajaantumista. Poikkeusta tästä ei tee myöskään Suomen kommunistinen puolue. Kuten edellä on jo todettu, johtivat puolueessa ilmenneet oikeistorevisionistiset katsomukset ennenpitkää puolueen suuriin vaikeuksiin. Tämän suuntaisia piirteitä oli puolueessa ollut havaittavissa jo 13. edustajakokouksen valmistelujen yhteydessä joissakin lehtikirjoituksissa sekä itse kokouksessa 1963, ja jopa tätä aikaiseminkin. Mutta silloin vielä puutuivat "muutokseen" pyrkijöiltä ne kanavat, joiden kautta ne olisivat voineet tehdä itseään tunnetuksi ja vahvistua.

Kauan pinnan alla kytenyt oikeistorevisionismi, jota oli ruokkamaissa poliittinen op-

portunismi, nousi avoimesti esiin SKP:n 14. edustajakokouksen valmistelujen ja itse kokouksen yhteydessä. Tähän kokoukseen oikeistorevisionistinen ryhmittymä oli valmistautunut järjestäytyneenä voimana, puolueenvastaisena oppositiona.

Kansan Uutisten osuus hajotustyössä

Jo ennen 14. edustajakokousta mutta julkisesti 15. edustajakokouksessa olivat oikeistorevisionistiset voimat täysin järjestäytyneitä. Eräät puolueen jäsenet, Kansan Uutisten ja muiden piirilehtien toimittajat ja toimitsijat ammattiyhdistysliikkeen piirissä muodostivat johtoryhmän, jonka kautta toimintaa johdettiin koko maahan. Myös puolueen johdossa oli tullut 14. edustajakokouksen jälkeen mahdolliseksi hajotustyön keskitetty johtaminen. Vaadittiin - Kansan Uutinen pää-äänitorvena - puolueen ja koko liikkeen "uudistamista" ja periaatteiden tarkistamista. Vaadittiin virheiden tunnustamista ja korjaamista, niitä kuitenkin sen tarkemmin konkretisoimatta.

Luonnollista oli, että puolueen toiminnassa oli esiintynyt erilaisia puutteellisuksia ja tehty jopa virheitäkin. Ja näin tulee jatkossakin tapahtumaan. Mutta tosiasiaksi kuitenkin jää, että puolueen toiminta ja johtotyö oli sittenkin rakentunut vankasti marxismi-leninismiin, suomalaisen yhteiskuntakehityksen tieteellisen erittelyn ja johtaelinten kollektiivisen johtamisen pohjalle. Oli parannettu työmuotoja, tiivistetty yhteyksiä joukkoihin ja hyväksytty asiakirjat, joita jatkuvasti kehitettiin ja jotka perustuivat oleellisimmilta osin oikeisiin arvioihin. Useimmat niistä ovat paikkansapitäviä edelleenkin. Pontimena keskusteluvaateille esitettiin nyt kuitenkin vaatimusta, että myös SKP:n piirissä on pidettävä oma "20 edustajakokous", kuten INKP oli pitänyt, ja tehtävä sen pohjalta asianmukaiset johtopäätökset.

Kansan uutisten ja sen toimittajakunnan osuus tässä toiminnassa oli ratkaiseva. Se waikuttamisen kanava, joka vielä 13. ja 14. edustajakokouksen välisenä aikana oli puuttunut, oli nyt "löytynyt". Tällaiseksi kanavaksi oli muodostunut Kansan Uutiset. Enää ei ollut puoluejohto esteenä lehden toimitukselliselle linjalle. Oli vapaat kädet kirjoittaa sitä mitä parhaaksi nähtiin.

Se, että tarvetta lehden linjan muuttamiseen ja "vapauttamiseen" puolueen holhouksesta oli ollut jo aikaisemmin olemassa, oli ollut havaittavissa jo 13. edustajakokouksen valmistelun yhteydessä, lehtiratkaisussa sekä välittömästi sen jälkeisessä tilanteessa. Jo niinkin varhain kuin 29. 12.1956 - siis jo ennen varsinaisen uuden lehden ilmestymisen aloittamista - oli toveri Mauri Ryömä esittänyt poliittisen toimikunnan kokouksessa näkemyksiä, että "käytännössä syntyy ristiriita, jos ne elimet, jotka on valittu lehteä varten, eivät saa vastata sen toiminnasta".

Mutta ei tässä vielä kaikki. Jo vuonna 1956 tapahtuneiden ns. Unkarin tapahtumien yhteydessä oli käyty mielipiteiden vaihtoa - vaikkakin pienissä puitteissa, jossa haluttiin "ymmärtää" tämä vastavallankumous eräänlaisena kansannousuna, jonka tarkoituksena ei olisi ollut sosialistisen kehityksen pysähdyttäminen Unkarissa, vaan esiintyneiden puutteiden korjaaminen. Tällaiset katsomukset eivät silloin löytäneet sanottavaa jalansijaa väkemme keskuudessa, sillä Työkansan Sanomat puolueen pää-äänenkannattajana taisteli tehokkaasti porvarillisten tiedotusvälineiden valhepropagandaa vastaan. Tämä kamppailu olikin eräs Työkansan Sanomien olemassaolon ajan kunniakkaimpia taisteluja proletarisen internationalismin hengessä, joka oli aina leimaa antavana lehden toiminnalle. Miten erilaisesti ja proletarisen internationalismin periaatteita polkien esiintyikään vastaavasti Kansan Uutiset 1968 ns. Tšekkoslovakian tapahtumien yhteydessä. Se ei vain myötäillyt vastavallankumouksellisten pyrkimyksiä, vaan näytteli sosialismin vastaisen tiedotuksen piirissä keskeistä, ellei jopa johtavaa roolia.

Yhteiskuntakehityksen syiden virhearvioinnin vaikutus ns. uudistusliikkeen syntyyn

Eräänä ja ehkä ratkaisevimpana syynä siihen, että puolueessa alkoi voimakkaasti esiintyä ns. "uudistamispyrkimyksiä", on pidettävä ennenkaikkea kapitalismin nopeata kehitystä maassamme, sen mukanaan tuomia yhteiskunnallisia muutoksia. Lisäksi kansandemokraattisen liikkeen kohdalla oli ongelmia ollut lisäämässä lähes 20 vuotta jatkunut ns. oppositiokausi, josta haluttiin päästä keinolla millä tahansa ulos. Puhuttiin yleisesti ns. 18 vuoden "hedelmättömästä oppositiokaudesta".

ta", jossa kansandemokraattinen liike oli joutunut olemaan. Unohdettiin, ja eräältä osin varmasti tarkoituksella se tosiasia, että koko tämän kauden ajan oli SKP:n johdolla käyty - ja menestyksellä - mitä ankarinta jokapäiväistä poliittista taistelua. Tässä taistelussa oli päätehtäväksi muodostunut työtätekevien etujen ja oikeuksien puolustaminen suurpääoman voimistunutta hyökkäystä vastaan. Sen tuloksena oli hyökkäykset torjuttu joukkojen tuella.

Tämä kamppailu sitoi luonnolisesti puolueen voimavarat äärimmilleen ja se sävytti voimakkaasti kaikkea puolueityötä ja kommunistien toimintaa. Näin ollen on ilmeistä, että tässä tilanteessa ei puolue pysynyt keskittymään tarpeeksi voimakkaasti ideologiseen kasvatustyöhön niin oman jäsenistön kuin laajemminkin kannattajakuntansa keskuudessa. Tästä johtuen erilaiset epämarxilaiset katsomukset saivat jalansijaa puolueessa. Tätä asiantilaa oli osaltaan myös voimistamassa se, että tänä aikana kautta kapitalistisen maailman oli aloitettu voimakas ideologinen hyökkäys sosialismia ja sen aatteita vastaan, joka sekään, kun ottaa huomioon porvarillisten lehtien ja tiedotusvälineiden vaikutuksen maassamme, ei voinut olla jättämättä vaikutusta myös liikkeemme kannattajakuntaan ja puolueen jäsenistöön. Näiden katsomusten ja näkemysten myötä syntyi hyvä kasvupohja niille epämarxilaisille näkemyksille, joita käyttäen oikeistorevisionismi valtasi ja lujitti asemiaan SKP:n sisällä. Tärkeätä on myös muistaa, että maamme porvariston taholta seurattiin tarkasti Suomen poliittista kehitystä. Heiltä ei ole voinut jäädä huomaamatta niin liikkeemme hiipivät hajaannusilmiöt kuin myöskään se, että sittenkin sen sinnikään kamppailun tuloksena, jota maassamme SKP:n johdolla oli käyty, oli luotu edellytyksiä kommunistien ja kansandemokraattien kannatuksen nousulle. Käytännössä tämä merkitsi sitä, jos tilanne entisellään jatkuisi, että niin maamme talous- kuin hallitusoilitiikassakin alkaisi ilmetä suuria vaikeuksia, ellei kommunisteja saataisi integroiduksi mukaan tukemaan kapitalismin "normaalia" kehitystä Suomessa. Tähän rakoon iskivät maamme taantumusvoimat ja aloittivat - kun maaperä oli olemassa - puolueen ja kansandemokraattisen liikkeen vyörytyksen. Ministerikipeys ja virkapaikkojen tarve sekä halu päästä "vallan kahvaan" muodostuivatkin tekijöiksi, joilla liikkeemme kan-

natuksen nousu olisi pysähdytettävissä. ja kokemus on osoittanut, etteivät maamme taantumusvoimat tässä iskeneet kovinkaan harhaan.

Puoluehajaannus syvenee ja tilanne kiristyy

Puolue oli syvän hajaannuksen edessä. Hajaannusta oli voimakkaasti lietsomassa Kansan uutiset. Tässä vaikeassa tilanteessa puolueelta puuttui oma lehti ja puolueessa valtaa pitäneet revisionistit puolestaan suvaitsivat kaikenlaisen kirjoittelun Kansan uutisten palstoilla.

On kuitenkin muistettava, että koko ajan osa puolueen johdossa olevista tovereista ponnisteli aatteellisen eheyden ja yhtenäisyyden saavuttamiseksi ja heidän ansioksi on luettava, etteivät mitkään puolueen periaatteiden vastaiset päätökset puolueen johtelimissa saaneet yksimielistä hyväksymistä.

14. edustajakokouksen jälkeiselle ajalle oli kuitenkin myös tunnusomaista se, että osa kokeneistakin ja vilpittömästi huolestuneista puolueen johdossa olevista tovereista otti tilanteeseen nähden eräänlaisen keskustalaisen asenteen. He olivat varovaisia lausunnoissaan ja ratkaisuisissa, eivät esittäneet selviä kannanottoja kysymyksiin ja jäivät odottamaan, että aika varsin pian palauttaisi puolueeseen yhtenäisyyden. Uutta kehitysvaihetta pidettiin vain ohimenevänä ilmiönä. Tällä keskustalaisella asennoitumisella vaikeutettiin puolueen eheyttämispyrkimyksiä, annettiin aikaa oikeistovoimien järjestäytymiselle ja asemien vahvistamiselle eikä oltu valmiit tuomitsemaan selvästi valtaan noussutta revisionismin suuntausta. Näin jätettiin kenttä aseettomaksi.

"Uudistuspyrkimysten" luonteesta

Mikä sitten oli ns. uudistuspyrkimysten luonne ja sisältö, joita uusina vaihtoehtoina puolueelle tarjottiin mm. kansan Uutisten palstoilla?

Keskeisin väittämä oli, että kapitalistinen yhteiskunta Suomessa ja kapitalismi ylipäätensä, on muuttunut inhimillisemmäksi ja saanut näin uusia piirteitä. Väitettiin myös, että demokraattisten uudistusten kautta kapitalismin luonnetta voidaan edelleenkin kehittää myönteiseen suuntaan. Siksi luokkaristiriidat eivät välttä-

mmättä enää kristy, vaan jopa lievenevät
jja häviävät mahdollisesti pikkuhiljaa ko-
kkonaan. Tämä edellytti eräiden mielestä
puolueen periaatteiden tarkistamista jotta
puolue pystyisi käymään kamppailua te-
hokkaammin kehittyneen kapitalismin
oloissa.

Tarkistusta esittäjien taholta tarvittiin
ensisijassa suhteessa proletariaatin dikta-
tuurin käsitteeseen ja suhtautumiseen pro-
letaariseen internationalismiin. Samoin
puolueen johtava osuus asetettiin kyseen-
alaiseksi demokraattisesta sentralismista
puhumattakaan. Tämänasuuntaisten väittei-
den foorumina oli Kansan Uutiset ja
useimmat piirilehdistä. Kysymyksessä oli
laajamittainen pyrkimys "tarkistaa" SKP:n
ohjelmaa ja karsia siitä pois kaikki sel-
lainen, joka vähänkin haaskahti tai viit-
tasi marxismi-leninismiin. Eikä vain oh-
jelmista ja asiakirjoista, vaan "kaikki
pelottavat ajatuksetkin on poistettava mm.
piirisihteereiden päistä", kuten Ahti Lil-
jander eräässä KU:n keskustelupuheenvuo-
rossa asian ilmaisi.

Jos kyse olisi ollut vain joistakin yksit-
teisistä puhevuoroista, ei tilanne vielä
olisi ollut huolestuttava, mutta kun itse
asiassa koko lehdistökeskustelu valtaosil-
taan oli täytetty vastaavanlaisilla käsi-
tyksillä, muodostui tilanteesta todella va-
llava.

Kysymyksessä olivat selvästi pyrkimykset
SKP:n luonteen muuttamiseksi ja jopa sen
toiminnan lopettamiseksi, jota koskevia
kannanottoja oli myös toimitettu keskuskor-
mille. Selvimmin tämä asia tuotiin jul-
ki SKP:n Lapin piirin työvaliokunnan kir-
jeessä keskuskorjalle 16.12.1966. Siinä
todettiin SKP:n ja SKDL:n keskeisten suh-
teiden vaativan kokonaisratkaisua, mutta
"järjestömme sisäinen tila on sellainen,
ettei sitä voida välittömästi suorittaa...".
Mutta kokonaisratkaisuunhan Arvo Aalto,
silloinen SKP:n Lapin piirin piirisihteeri
on kuitenkin tähdännyt. Tämänpäiväm ta-
pahtumat osoittavat ja todistavat tämän
selvääkin selvemmin.

Tšekkoslovakian tapahtumat 1968 ja siitä aiheutunut tilanne

Lehdistökeskustelusta luulisi saaneen jo
irti kaiken sen, minkä puolueen hajottajat
halusivat. tuntui siltä, ettei mitään pa-
hempaa tässä suhteessa pystyttäisi esittä-
mään. Mutta luulo oli turha, sen ns.
Tšekkoslovakian tapahtumat tulivat osoit-
tamaan.

Tšekkoslovakian tapahtumat muodostivat
todellisen vedenjakajan kielteisessä mie-
lessä suhteessa siihen, miten alas puolue-
en äänenkannattajaksi sanottu lehti Kan-
san Uutiset kirjoittelussaan voi mennä.
Tapahtumien aikana lehti itse asiassa lo-
petti sosialististen maiden uutisaineistojen
julkaisemisen ja nojautui julkaisutoimin-
nassaan vain länsimaisten tietotoimistojen
aineistoihin. Yleensäkin asiat lehdessä
pyrittiin esittelemään ikään kuin maassa
olisi tapahtumassa sosialismin parantami-
sen myönteinen prosessi. Vastaavanlaisen
lausunnon antoi myös 17.4. 1968 Ilta-Sa-
nomille SKP:n puheenjohtaja Aarne Saarinen
todetessaan tapahtumat poikkeuksellisen
myönteisenä ilmiönä. Saarisen lausuman
mukaan "hallituksen vaihto Tšekkoslovaki-
assa myötävaikuttaa välien selvittelyyn
SKP:ssä".

Kun sosialististen maiden oli pakko lähet-
tää asevoimiaan Tšekkoslovakiaan sosia-
lismin turvaamiseksi, tuomitsi Kansan Uu-
tiset sen ankarin sanoin. Mutta myös
SKP:n oikeistojohto tahtoi kantaa "korten-
sa" yhteiseen kekkoon ja päätti peruuttaa
SKP:n 50-vuotisjuhlallisuuudet siitäkin huo-
limatta, että suuri osa niin koti- kuin
ulkomaisistakin kutsuvieraista - mm.
NKP:n arvovaltainen valtuuskunta - oli jo
saapunut Suomeen. Kuvaan luonnollisesti
kuului, ettei tämän valtuuskunnan jäse-
nille annettu mahdollisuutta edes selostaa
tätä kysymystä sen paremmin SKP:n jäsen-
tilaisuuksissa kuin Kansan Uutisten pals-
toillakaan. Samaan aikaan lehti kuitenkin
oli pullollaan mitä törkeämpiä länsimaisten
uutistoimistojen välittämiä uutisia
taikka toimituksen kyhäilemiä sepustuk-
sia, joissa huudettiin tuomiota Neuvosto-
liiton ja neljän muun Varsovan liiton
maan menettelylle. Mutta lehteen ei otettu
lainkaan niiden satojen puolue- ja kan-
sandemokraattisten perusjärjestöjen kan-
nanottoja, joissa annettiin tunnustus näi-
den maiden toimenpiteille sosialismin säi-
lyttämiseksi Tšekkoslovakiassa. sama kos-
ki myös niiden puoluepiirijärjestöjen kan-

nänottoja, joilla tuettiin Neuvostoliiton ja
miejän muun Varsovan liiton maan toimia.

MITEN OLI SYNTYNYT MAAPERÄ REVISIONIS- MIN NOPEALLE LEVIÄMISELLE?

Revisionismin nousua ja sen syitä pohdit-
taessa on usein tyydytty lähinnä luette-
loimaan erilaisia revisionistisia ilmiöitä
Suomessa. Tällainen revisionistisen ilmiöi-
den luettelointi ei kuitenkaan vielä selvi-
tä niitä syitä, jotka ovat johtaneet Suo-
men kommunistisen liikkeen siihen krii-
siin, jota se tänään elää. Koska tällaista
revisionismin juuriin puretuvaa selvitys-
tä pitkään on laiminlyöty, ei sitä tässä-
kään yhteydessä kovin pitkälle kyetä te-
kemään. Kahteen tekijään voidaan seuraa-
wassa kuitenkin viitata: Varsin paljon on
keskusteltu ja kirjoitettu porvariston
strategian muutoksesta 60-luvun puolivä-
lissä. Vähemmän sen sijaan puhuttu itse-
kritiikkiä edellyttävästä kysymyksestä:
Oliko luokkakantaisten voimien omassa
aatteellisessa ja strategisessa työssä
lheikkouksia, jotka muovasivat maaperää
revisionististen katsomusten leviämiseksi?
Tämän kysymyksen pohtiminen on aiheel-
lista, koska revisionismin leviämisen no-
peus osoittaa, etteivät sen idut kasvaneet
hedelmättömässä maaperässä.

Suomen porvariston uusi integraatiostrate- gia

40- ja 50-luvun SKP oli aatteellisesti ja
poliittisesti vahva, vaikutusvaltainen
kommunistipuolue. Sellaisena se luonnolli-
sesti oli Suomen porvaristolle erityisen
vaarallinen voima. Porvariston johtajat
joutuivat etsimään riistoetujensa turvaa-
miseksi entistä viekkaampia menetelmiä.
Vuonna 1964 Suomen teollisuusmonopolit
järjestivät nk. Jollaksen seminaarin, jos-
sa muokattiin uudenlainen strategia kom-
munistisen puolueen sitomiseksi porvarilli-
seen politiikkaan, sen joukkouhteyksien
katkaisemiseksi ja sen taistelukyvyyn
halvaannuttamiseksi.

Tämän strategian mukaisesti SKP:n toteut-
tama demokraattisen kansanrintaman ra-
kentamisen politiikka voidaan tuhota
muuttamalla sen pääperiaatteet eräänlai-
seksi kommunistisen liittolaispolitiikan ir-
vikuvaksi. Kommunistit tuli ottaa mukaan
hallitusyhteistyöhön, mutta ei joukkoliik-
keen voiman edustajana. Osa SKP:n johtoa

tuli sitoa taantumukselliseen ylätason
hallitusyhteistyöhön toimimaan työväenvas-
taisen politiikan takuumiehenä ja joukko-
liikkeen paineen hillitsijänä.

Porvariston strategian ja menettelytapojen
muutos sai vastakaikua SKP:n sisällä
syntyneestä ja synnytetystä oikeistorevi-
sionistisesta suuntauksesta. Osa SKP:n
johtoa saatiin kannattamaan hallitusyh-
teistyötä muiden poliittisten voimien eh-
doilla, jotka merkitsivät luopumista kom-
munistien itsenäisestä aatteellisesta ja
poliittisesta linjasta, joukkoyhteyksien ja
niiden myötä oman organisaation lamaan-
tumisesta.

Kaksi vuotta Jollaksen seminaarin jälkeen
alkoi SKP:n hallituskausi, joka kesti vuo-
desta 1966 vuoteen 1971. SKP oli tällöin
ainoa kehittyneiden kapitalististen maiden
kommunistinen puolue, joka oli hallituk-
sessa. Voidaan sanoa että SKP toimi tänä
aikana kansainvälisen pääoman myöhemmin
laajasti sovelletun uuden strategian koe-
kenttänä.

Tämä hallitusyhteistyö ei palvellut kom-
munistista liittolaispolitiikkaa, laajojen
joukkojen järjestämistä monopolien vastai-
seen taisteluun. Se palveli SKP:n joukko-
yhteyksien katkaisemista, sen organisoi-
van roolin lamauttamista, kommunistisen
puolueen likvidointia. Poliittisesti ja aat-
teellisesti kuohittu, vailla joukkoyhteyk-
siä ja toimivaa organisaatiota oleva kom-
munistipuolue ei kykene osoittamaan työ-
väenluokan ja sen liittolaisten taistelulle
näköalaa.

Liittolaispolitiikka on aina ollut luokka-
kantaisille kommunisteille läheinen asia:
Kommunistinen puolue ja sen asettama so-
sialistisen yhteiskunnan päämäärä edustaa
koko työväenluokan ja muiden demokraat-
tisten voimien etuja ja tulevaisuutta. Tä-
tä päämäärää ei kyetä saavuttamaan il-
man laajan demokraattisen kansanrintaman
tukea. Voidaankin sanoa että liittolaispo-
litiikka koskevien kysymysten taitavasta
vääristelystä porvaristo ja sitä myötäile-
vät puolueen sisäiset ainekset löysivät
erikoisen tehokkaan keinon rehellistenkin
tovereiden hämäämiseksi ja lannistamiseksi,
luokkakantaisten politiikan tukahdutta-
miseksi.

Heikkouksista puolueen valistustoiminnassa

Porvariston päämääränä on ollut taistele-
van SKP:n tuhoaminen jo kauan ennen
puolueen jukiseksi tuloa. On kuitenkin
ongelmien kieltämistä sälyttää puolueen
toiminnan halvautuminen yksin porvariston
aktiivisuuden seuraukseksi. Kommunistien
tehtävänä on taistella porvariston vaiku-
tusta vastaan. Eräs tämäntaistelun tär-
keimpiä alueita on huolehtiminen marxis-
mi-leninismin opiskelusta puolueen jäse-
nistön keskuudessa.

50-luvun loppua kohden, mutta erityisesti
60-luvun aikana tapahtui sekä suomalai-
sessa että kansainvälisessä tilanteessa
muutoksia, jotka olisivat vaatineet erityi-
sen voimakasta erittelyä marxismi-leninis-
min maailmankatsomuksellisista lähtökoh-
dista käsin. Seuraavassa tärkeimpiä näis-
tä uusista ongelmista:

-Kommunististen ja työväenpuolueiden kan-
sainvälisissä neuvottelukokouksissa oli
vuosina 1957 ja 1960 arvioitu maailman
voimasuhteen ratkaisevasti muuttuneen
sosialistisen maailmanjärjestelmän eduk-
si. Imperialismi voitiin nyt pakottaa
rauhanomaisen rinnakaiselon politiik-
kaan. Siksi vastavallankumouksen maas-
tavienti oli muodostunut vaikeammaksi.
Tämän perusteella arvioitiin, että joissa-
kin maissa olisi rauhanomainen siirty-
minen sosialismiin käynyt mahdolliseksi.
Yhtenä ensimmäisistä kommunistista puo-
lueista maailmassa kirjasi SKP tämän
tien mahdollisuuden edellä mainittuun,
vuonna 1957 hyväksyttyyn ohjelmaansa.
Jotta tätä rauhanomaisen tien mahdolli-
suutta ei sekoitettaisi reformistiseen par-
lamentaaristen taistelumuotojen absoluti-
sointiin, edellytetään marxismi-leninismin
tuntemusta: Rauhanomaisen tien mahdolli-
suus tarkoittaa, että suuremmalla toden-
näköisyydellä porvaristo ei voi turvautua
vallankumouksellisen kehityksen väkival-
taiseen pysäyttämiseen. Tämä ei kuiten-
kaan tarkoita sitä, ettäkö porvaristo oli-
si lakannut puolustamasta asemiaan kai-
kin käytettävissä olevin keinoin. Rau-
hanomainen ja ei-rauhanomainen tie so-
sialismiin eivät siis muodosta kahta toi-
sistaan erillään olevaa taktiikkaa.

-60-luvun Suomessa kapitalismin jaksoit-
tainen kehitys oli nousuvaiheessa, ja pe-
räänantamattomalla taistelulla työväen-
luokka kykeni kohottamaan elintasoaan
ja pienentämään työttömyysastetta. Sa-

manaikaisesti työntantovoimien yhteiskun-
nallistuminen eteni voimakkaasti. Yhtey-
dessä valtiomonopolistisen sääntelykoneis-
ton rakentamisen aloittamiseen valtiollis-
tettiin joitakin suuryrityksiä. Kaikki nä-
mä tekijät loivat maaperää illuusiolle,
jonka mukaan yhteiskunnallista elämää
voitaisiin kapitalismin perustavia talou-
dellisia ja valtarakenteita kumoamatta
järkipäisesti kehittää ja suunnitella.
Tällaisen - perusteiltaan porvarillisen ja
sosialidemokraattisen - ajattelutavan
vastustaminen edellyttää marxilais-leni-
niläisen yhteiskuntamuodostumien histori-
allista kehityssarjaa koskevan teorian
tuntemusta. On kyettävä osoittamaan, et-
teivät mainitut ilmiöt mitenkään merkitse
kapitalismin perusristiriidan katoamista.

-SKP:llä oli takanaan rikas fasismin- ja
monopolienvastaisen rintaman taisteluko-
kemus. Mutta siksi tarvitaan myös jatku-
vaa aatteellista valppautta, jotta rinta-
man määrällinen kasvu ei sosialistisen
päämäärän kustannuksella muutu itsetar-
koitukselliseksi.

-Sama koskee puolueen laajaa kokemusta
kommunistien osallistumisesta hallituk-
seen. Hallitukseen osallistuminen on tar-
koituksenmukaista vain määrätyissä olo-
suhteissa ja määrätyillä ehdoilla. Virhe-
arviot saattavat nopeasti johtaa refor-
mististen illuusioiden syntyyn.

-60-luvun alussa alkoi suomalaisen kapi-
talismin - muihin Länsi-Euroopan maihin
verrattuna myöhästynyt, mutta sitäkin
nopeampi - rakennemuutos. Tapahtui vä-
estön siirtyminen maaseudulta Etelä-Suo-
men suuriin teollisuuskeskuksiin. Rinnan
teollistumisen kanssa kasvoi palveluam-
mateissa toimivien sekä teknisen sivisty-
neistön määrä. Näiden rakennemuutosten
pinnallinen tarkastelu loi maaperää kä-
sitykselle, jonka mukaan työväenluokan
merkitys ja asema olisi muuttunut.

-NKP:n 20. puoluekokouksessa 1965 suori-
tettiin Stalinin aikakauden virheiden
kriittinen arvio. 1956 tapahtui Unkarissa
ja 1968 Tsekkoslovakiassa vastavallanku-
mousyritys. Nämä seikat asettivat reaali-
sen sosialismin kehityksen ymmärtämiselle
korkeampia vaatimuksia. Ilman historial-
lista näkoalaa uuden yhteiskuntajärjes-
telmän syntyyn tapahtui helposti ajautu-
minen skeptisiin tai suorastaan antikom-
munistisiin käsityksiin reaalista sosialis-
mia koskevissa kysymyksissä.

-Rinnan mainittujen seikkojen kanssa porvaristo kehitti uutta ideologisen taistelun strategiaa. Aatteellisen taistelun alueella aloitettiin "kylmä sota" sosialismia vastaan.

Kaikki aminut seikat olisivat edellyttäneet erityisen suurta kykyä tarkastella yhteiskunnallisen elämän uusia piirteitä historiallisissa mittasuhteissa, kykyä käsittää näiden ilmiöiden taustalla vaikuttavat yhteiskuntakehityksen lainmukaisuudet.

Näiden uusien kysymysten syntyminen myötä ei puolueen valistustyön voimaperäisyys kuitenkaan ollut noussut, vaan päinvastoin laskenut. Mitään yht'äkkistä romahdusta ei valistustyössä ollut tapahtunut. Sen taso oli kuitenkin hitaasti mutta varmasti laskenut kahden sotaa seuranneen vuosikymmenen aikana.

On selvää, että joutuminen "kylmiltään" näiden uusien kysymysten eteen loi maaperää reformististen ja revisionististen aatteiden leviämislle.

Luonteeltaan mainitut uudet ilmiöt olivat sellaisia, että niiden luokkakantainen erittely olisi vaatinut eteen nousseiden konkreettisten ongelmien teoreettista erittelyä ja yleistämistä. Ilmeisesti kuitenkin - ainakin perusopiskelussa ja lehtikirjoittelussa - konkreettisen taloudellisen ym. kehityksen tarkastelu yhtäältä ja marxismi-leninisin teoreettisten perusteiden esittely toisaalta tapahtui toisistaan erillisenä. Tästä käsitykset, joiden mukaan marxismi-leninisin teoria ei kykene näihin uusiin ilmiöihin vastaamaan, saivat lisää pontta.

Puutteet strategian kehittämisessä

Ainakin kysymyksenä on esitettävä, edesauttoiko aiemmin mainittu myöhästyminen strategisen kehittelytyön aloittamisessa revisionismin nousua.

40- ja 50-luvulla oli aivan oikein taisteltu demokratian puolesta, sosialistinen käännös ei ollut ajankohtainen. Mutta silti taistelu demokratiasta ja sosialistimen päämäärä olisi asiakirjoissa pitänyt

kiinteämmin sitoa toisiinsa. Ensimmäisen kerran näin tapahtui vuoden 1957 puolueohjelmassa. Ohjelmassa kysymys on periaatteessa asetettu oikein. Mutta ohjelmassa on sittenkin asetettu vasta ne puitteet, joiden varaan jatkuva työ strategian kehittämiseksi voi rakentua. Strategian, jossa työtätekevien välittömien etujen puolustamisen tavoitteet asetetaan siten, että ne tukevat joukkojen sosialistisen tietoisuuden kehitystä, nivoutuvat kokonaisuudeksi jonka takana on jatkuva luokkataisteluliike.

Voidaan kysyä mikä osuus tällä näköalan puuttumisella oli 60-luvulla havaittavaan osastojen toiminnan passivoitumiseen. Myös revisionististen ilmiöiden nopea leviäminen viittaa siihen, että oli olemassa jonkinlainen tyhjiö, johon pääsivät pureutumaan revisionistiset spekulatiot sosialismiin siirtymisen teistä.

Tätä oletusta tukee se tosiasia, että monet myöhemmin revisionismia vastaan taistelleet puoluejohdon jäsenet lähtivät varsin hitaasti taisteluun jo selvästi havaittavissa olevia revisionismin ituja vastaan. Ikään kuin "uudistajilta" sittenkin olisi hiljaisuudessa odoteltu jonkinlaista uuden näköalan avaavaa "viisasten kiiveä", joka kertaheitolla ratkaisisi päiväkohtaisen taistelun ja sosialistisen päämäärän yhdistämään kykenevän strategian kehittämisen ongelman.

Hajaannus ei alkuvaiheessa näkynyt kovin selvästi. Se oli piilevää, oli opittava haastelemaan, miettimään mihin mikin tähtää. Aimo Aaltonen oli usein puhunut siitä että puolueen lippuun on tullut luteita, asettaen kysymyksen siitä, miksei ajoissa ryhdytty toimenpiteisiin revisionismin ilmentymiä vastaan. Vuoteen 1965 tultaessa oli puolueen toimitsijain keskuudessa virinnyt nk. "uudistajaliike". Kansan Uutisissa julkaistiin juttuja joissa yritettiin vastustaa leninismia. Tässä tilanteessa monet vaikenivat. Ensin asiaan puuttui Aimo Aaltonen. Jo ennen keskuskomitean luokkakantaisia tovereita olivat eräiden piirien piirisihteerit tuoneet julki huolestuneisuutensa idullaan olevasta revisionismin kehittymisestä. Monet eivät tajunneet että "toimintamuotojen" uudistamiseksi takana oli itse linjan muuttaminen.

Varsinaisesti strategista kehittelytyötä - yllä mainitussa mielessä - ruvettiin tekemään vasta SKP:n 12. ja 13. edustajako-